

maatte findes lignende Forhold, f. Ex. i Aarhus eller Aalborg — jeg veed det ikke, dette er lige saa lidt oplyst, som Forholdet er i Hovedstaden — men hvis der nu ingen Trang er til den Slags Laan her, men der derimod er Trang til at hjælpe paa Arbejderne i Aarhus og Aalborg, fordi de der leve under ugunstige Forhold, skal vi saa ikke give de andre Kommuner den samme Begunstigelse indenfor de Grændser, Loven sætter? Det forekommer mig, at Staten bør stille sig ens ligeoverfor sine Borgere, og hvis den erkjender, at det er et Statsformaal at raade Bod paa disse Forhold, saa skal den gjøre det der, hvor de findes, og skal ikke indstrænke sig til Kjøbenhavns Kommune, hvor der maasse ikke er Trang dertil, eller hvor man maasse ikke kan faae Pengene anvendte, og lade andre Byer savne, hvor der maasse netop var Trang til dem. Men saa spørger jeg, hvorfor skal det særlig være Kommunen? Det er vel temmelig afgjort, at det just ikke er Kommunen, som nærmest vilde tage sig af den Slags Foretagender, og jeg vil ikke paa nogen Maade bebreide den, at den ikke gjør det, thi den har den Opgave at holde Balance, og den gjør saa meget Andet. Naar vi se Kjøbenhavns Budget behæftet med Udgifter til Beløb af 3¹/₂ Million Kr. til Bedste for offentlige Arbejder, som kan give Arbejderne Noget at bestille, saa vil jeg ikke bebreide den, at den muligvis ikke hderligere vil gaa til ogsaa at træffe den Slags Foranstaltninger. Derimod se vi jo ikke saa Exempler paa, at private Selskaber i filantropisk Diemed netop gaa ud paa at træffe den Slags Foranstaltninger. Af den første ærede Taler er der nævnt en Forening, som netop gaar i den Retning, der er nævnt de Classenske Boliger, Løgesforeningens Boliger o. s. v., kort sagt, det synes, at her netop er en Opgave for de private Selskaber at fremme i filantropisk Diemed, og skulde man saa være udelukket fra ogsaa at give den Slags Laan til private Selskaber? Det forekommer mig, at det er Diemedet, det kommer an paa, og er det givet, at det sker i filantropisk Diemed, at Foretagendet maa erkjendes for at være til Gavn for Arbejderne, og der er et privat Selskab, der vil gjøre det, hvorfor skal man saa nægte det sin Støtte og derimod tilbyde den til en Kommune, som muligvis ikke kan tage imod den. Men dernæst skal Laanet gives til Omregulering af overbebyggede og usunde Kvarterer af Byen. Det er allerede fremhævet, at de to Millioner til Omreguleringsarbeidet, saaledes som Lovforslaget er affattet, ville kunne blive en Nykke for Arbejderne, og vi kunne udsætte os for, at vi

laante Penge for at hjælpe dem fra Dynen i Halmen. Sæt nu f. Ex., at et eller andet Kvarter, som der er Tale om, bliver ryddet, saa stiger man til de Arbejdere, der bo der: Vælt med jer, nu har I ikke mere der at bestille, nu skal Bygningerne rives ned. Saa faae de drage ud i Byens Udkanter, og der blive de maasse nødte til at tage til Takke med Boliger, der ere værre end dem, de boede i, som dog gavede dem Tag over Hovedet, medens de maasse blivde nødsagede til at tage til Takke med værre Steder, hvis det overhovedet lyfftes dem at faae det. Man kunde sige, at nu skulle disse Boliger fjernes, og saa skal der bygges Pragtbbygninger, hvor de mere velstaaende Klasser skulle bo, og det er ikke noget for Arbejderne. Det er imidlertid en Selvfølge, at skulle vi hde Laanet, kan vi kun hde det til Omregulering af overbebyggede, usunde Kvarterer af Byen, i hvilke der tilveiebringes Arbejderboliger, hvor der maa være den Garanti, ikke blot at Boligerne ere indrettede til Gavn for Arbejderne, men hvor ogsaa Leien kan forventes at blive saadan, at de paa Grundlag af de bestaaende Lønningforhold kunne ventes at ville kunne bebos af Arbejderne. Det kan nemlig ikke nytte, at vi rive de Huse ned, naar vi ikke stille noget Andet og Bedre i Stedet. Der maa altsaa søies den nærmere Bestemmelse til, at Omreguleringen skal være til Gavn for Arbejderne, og at man med Sikkerhed kan gjøre Regning paa, at det virkelig vil skaffe Arbejderne bedre i Stedet for slette Boliger, og ikke udsætte dem for slet ingen Ting at faae. Naar der dernæst er sagt, at de andre to Millioner kunne anvendes til Dpsørelse af gode og sunde Arbejderboliger, saa er der ogsaa der en Bestemmelse, som maa tilføies. Det er allerede fremhævet, at det dog ikke kan gaa an, at Staten og Kommunen skabe en unfair Konkurrence med de private Giere. Der kan dog ikke være Mening i, naar der allerede staaar 2,000 Arbejderboliger ledige, om hvilke man maa sige, at det er gode og sunde Arbejderboliger — og at der gjør det, kan ikke nægtes — at Staten saa laaner Penge ud til at lave endnu 2,000 lignende Leiligheder, saaledes at der i Alt kommer til at staa 4,000 ledige. Det forekommer mig, at deri vil der ikke være nogen Mening. Nei, naar Staten skal kunne gribe ind, og naar den skal være berettiget til at gribe ind, saa maa der være Dyrkt paa gode og sunde Arbejderboliger, saa at Arbejderne ikke for en Pris, som staaar i rimeligt Forhold til de gjældende Lønnings-satser, kan skaffe sig en Bolig, men er udsat for at maatte hde saa at sige den største Del af sin Indtægt, eller i alt Fald en aldeles